

NÁRODNÉ LESNÍCKE CENTRUM

Lesnícky výskumný ústav Zvolen

Stredisko lesníckej ochrannárskej služby

Ing. Andrej Kunca, PhD.
Ing. Slavomír Find'o, CSc.
Ing. Juraj Galko, PhD.
Ing. Andrej Gubka, PhD.
Ing. Peter Kaštier, PhD.
Dr. Ing. Bohdan Konôpka
Ing. Roman Leontovyč, PhD.
Ing. Valéria Longauerová, PhD.
Ing. Miriam Maľová
Ing. Christo Nikolov, PhD.
Ing. Jozef Vakula, PhD.
Ing. Milan Zúbrik, PhD.

SIGNALIZAČNÉ SPRÁVY O VÝSKYTE ŠKODLIVÝCH ČINITEĽOV V LESOCH SLOVENSKA

01/2013

Banská Štiavnica

21.1.2013

Obsah

1	Úvod	3
2	Evidencia škodlivých činiteľov	3
3	Monitoring mnišky veľkohlavej v roku 2012 - výsledky	3
4	Vývoj zdravotného stavu lesov – prognóza pre rok 2013	5
5	Poďakovanie	5

1 Úvod

V tomto vydaní signalizačných správ prinášame informácie o evidencii škodlivých činiteľov a spotrebe prípravkov, výsledku monitoringu mnišky veľkohlavej a o prognóze vývoja škodlivých činiteľov v roku 2013.

2 Evidencia škodlivých činiteľov

Evidencia „L116 – Hlásenie o výskyte škodlivých činiteľov za rok 2012“ už nie je platné, evidencia škodlivých činiteľov sa vedie v zmysle Vyhlášky č. **297/2011** Z. z. o lesnej hospodárskej evidencii (zverejnená aj na <http://www.los.sk/pravnor.html>). Do Banskej Štiavnice nám už preto L116 neposielajte.

Spotreba prípravkov na ochranu rastlín sa však vedie v zmysle Vyhlášky č. **491/2011** Z. z. o vedení záznamov o prípravkoch na ochranu rastlín a nahlasovaní údajov, podmienkach a postupoch pri skladovaní a manipulácii s prípravkami na ochranu rastlín a čistení použitých aplikačných zariadení (zverejnená aj na <http://www.los.sk/pravnor.html>). V zmysle § 1 ods. 5 „Profesionálny používateľ podľa § 35 ods. 3 zákona (pozn. č. 405/2011 Z. z. o rastlinolekárskej starostlivosti a o ...) predkladá súhrnné údaje o spotreba prípravkov právnickej osobe poverenej podľa § 3 písm. d) a § 5 zákona (pozn. povinnosti LOS Banská Štiavnica, medzi nimi aj sledovanie evidencie spotreby prípravkov podľa § 35 zákona 405/2011 Z. z.) na tlačive, ktorého vzor je uvedený v prílohe č. 3.“ Túto prílohu č. 3 pripájam k Signalizačnej správe č. 1/2013 vo verzii Excel a Adobe Acrobat. Je potrebné ju vyplniť a zaslať **do 15.2.2013** na adresu:

Národné lesnícke centrum
Lesnícky výskumný ústav Zvolen
Stredisko lesníckej ochrannárskej služby
Lesnícka 11
969 23 Banská Štiavnica

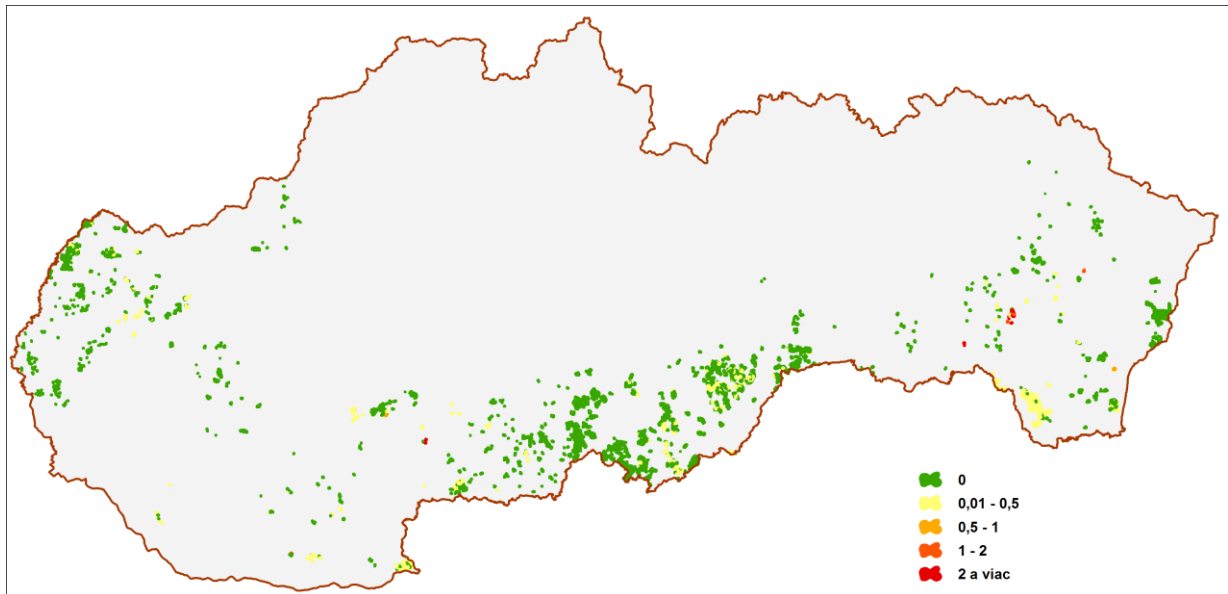
3 Monitoring mnišky veľkohlavej v roku 2012 - výsledky

Koncom roka 2012 sa uskutočnil celoplošný monitoring mnišky veľkohlavej aj s elektronickou vizualizáciou v prostredí GIS. Do zisťovania sa zapojilo celkom 108 OLH. Tí skontrolovali početnosť škodcu celkom v 4 454 porastoch, ktoré majú výmeru 32 840 ha. Porasty sa nachádzajú na území 23 obvodných lesných úradov.

Tabuľka 1. Početnosť znášok mnišky veľkohlavej.

Interval početnosti znášok na 1 strom	Počet porastov	Výmera porastov ha
0	3521	24 873
0,01 - 0,5	900	7 680
0,5 - 1	8	59
1 - 2	9	87
2 a viac	16	138

Škodca bol zaznamenaný na celkovej výmere 7 966 hektárov. Celkove až na výmere 24 873 ha skontrolovaných porastov nebola prítomnosť škodcu zaznamenaná. Prevažuje nízka početnosť (v rozmedzí 0,01 – 0,5 znášok na 1 strom). Vysoká početnosť (nad 2 znášky na jeden strom) bola zistená len na výmere 138 ha (Tabuľka 1).

Obrázok 1. Početnosť znášok mnišky veľkohlavej v porastoch Slovenska.

Celkové zhodnotenie

V roku 2012 došlo k zníženiu početnosti oproti roku 2011! Príčinou mohli byť neskoré jarné mrazy (18. – 19. 5. 2012), ktoré spôsobili mortalitu už vyliahnutých húseníc. (V tomto období sa zvyčajne mniška veľkohlavá letecky ošetruje a to preto, lebo sú húsenice už takmer všetky vyliahnuté, vyskytujú sa najmä v 2. instare (zo 4 instarov), sú pomerne citlivé na nepriaznivé podmienky. Podiel na spomalení gradácie však mohli mať aj ďalšie činitele.)

Prognóza vývoja početnosti na rok 2013

Početnosť mnišky veľkohlavej bude v prvej polovici roku 2013 nízka. V rizikových porastoch sa neočakávajú holožery ani silnejšie defoliácie. Výnimkou môžu byť lokálne ohniská na malých výmerách (vetrolamy), kde sa početnosť nezisťovala. Čiastočná defoliácia sa dá očakávať len na výmere cca 150 ha porastov v dvoch ohniskách (Obrázok 1).

V druhej polovici roka sa vzhľadom na predgradačné obdobie dá očakávať zvýšenie početnosti škodcu.

Návrh opatrení pre rok 2013

- Obranné opatrenia proti škodcovi v roku 2013 nie je potrebné realizovať.

- SLOS Banská Štiavnica bude prevádzkovať webový portál <http://lvu.nlcsk.org/mnsk/> na monitoring mnišky veľkohlavej a zabezpečí v spolupráci so štátnou správou na úseku lesného hospodárstva monitoring tak, ako tomu bolo v roku 2012.
- SLOS Banská Štiavnica zrealizuje pozemný monitoring mnišky veľkohlavej na 9 stabilizovaných výskumných plochách zameraný na monitoring početnosti vaječných znášok škodcu.
- Výsledky monitoringu budú zverejnené v signalizačných správach a na www.los.sk

4 Vývoj zdravotného stavu lesov – prognóza pre rok 2013

V spolupráci s ÚKSÚPom sa bude realizovať odber vzoriek z chradnúcich borovíc na monitoring výskytu háďatka borovicového *Bursaphelenchus xylophilus* a jeho vektorov – fúzačov z rodu *Monochamus*.

Je potrebné zvýšiť starostlivosť o výsadby na kalamitiskách, ktoré sú v posledných rokoch silno poškodzované tvrdoňom smrekovým a lykokazmi. Metodika ochrany bola zverejnená aj na konferencii Aktuálne problémy v ochrane lesa (článok: http://www.los.sk/asfeu/galko_progres_2012.pdf) a bolo vypracované aj Usmernenie LOS k tejto problematike (http://www.los.sk/pdf/usm_hylob_2012.pdf).

Očakávame pokračovanie kalamity podkôrneho hmyzu v smrečinách, hynutie jaseňov. Predpokladáme, že poškodenie borovíc hubou *Cenangium ferruginosum* nebude gradovať, ale naopak, ustane a porasty sa budú v najbližších 2 – 3 rokoch zotavovať.

5 PodĎakovanie

Táto práca vznikla vďaka podpore v rámci operačného programu Výskum a vývoj pre projekt: Dobudovanie centra excelentnosti: Adaptívne lesné ekosystémy, ITMS: 26220120049, spolufinancovaný zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja (50 %) a pre projekt Progresívne technológie ochrany lesných drevín juvenilných rastových štádií ITMS: 26220220120 (50 %).

